

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยความเป็นสากลของการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสังเคราะห์กรอบแนวคิดความเป็นสากลของการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ 2) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการพัฒนาความเป็นสากลของสถาบันการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในประเทศไทย 3) เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาความเป็นสากลของสถาบันการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในต่างประเทศ และ 4) เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาความเป็นสากลของสถาบันการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในประเทศไทย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ใช้ทั้งการวิจัยเอกสาร การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นสากลเป็นพื้นฐานในการศึกษาแนวคิดความเป็นสากลของการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์และการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี การสำรวจภาคสนาม การส่งแบบสอบถามสำรวจความคิดเห็น การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม

ประชากร ครอบคลุมสถาบันศึกษาระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทยทุกแห่งทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่เปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์และ/หรือสารสนเทศศาสตร์/สารนิเทศศาสตร์ระดับบัณฑิตศึกษาในปีการศึกษา 2557 จำนวน 9 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ผู้ให้ข้อมูลหลัก เลือกแบบเจาะจง ตามเกณฑ์ที่กำหนดประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิผู้มีความรู้ ผลงานและประสบการณ์เกี่ยวข้องกับความเป็นสากลของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ชาวไทย จำนวน 12 ราย ชาวต่างประเทศ จำนวน 6 ราย หัวหน้าภาควิชา/โปรแกรมวิชาของสถาบันการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ประเทศไทย จำนวน 8 แห่ง ผู้บริหาร อาจารย์ นักวิชาการ นักวิชาชีพ กลุ่มผู้เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 34 คน เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูล แบบสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม และแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สรุปและพรรณนาความ ข้อมูลเชิงปริมาณ หาความถี่ และ ค่าดัชนีความสอดคล้อง นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการวิเคราะห์เนื้อหาและสังเคราะห์เอกสารพบว่าความเป็นสากลหรือ ความเป็นนานาชาติ ยังเป็นคำที่มีความเข้าใจแตกต่างกันไปตามศาสตร์ บริบทและมุมมอง ทั้งในภาพกว้างและ เฉพาะเจาะจง สรุปแนวคิดกรอบความเป็นสากลในสี่มิติ คือ กิจกรรม กระบวนการ วัฒนธรรม และ ผลลัพธ์ ความเป็นสากลมีความสำคัญต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษาและได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้น อย่างรวดเร็วในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา

ความเป็นสากลทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ระดับอุดมศึกษา เป็น กระบวนการการเปลี่ยนแปลงสู่มาตรฐานและคุณภาพ กระบวนการบูรณาการมิติความเป็นสากลและ มิติของความต่างทางวัฒนธรรมในกระบวนการเรียนการสอน การวิจัยและการบริการวิชาการตาม บทบาทหน้าที่ของสถาบัน นำไปสู่สมรรถนะสากลของอาจารย์ นักศึกษาและบัณฑิตที่พึงประสงค์

2) สภาพการดำเนินงานการพัฒนาความเป็นสากลของสถาบันการศึกษาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในประเทศไทยพบว่า

ด้านการบริหารจัดการ สถาบันการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ ศาสตร์ในประเทศไทยที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา ทุกแห่งดำเนินยุทธศาสตร์ความเป็นสากลในด้าน การบริหารจัดการ โดยมหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชมีรายการ ดำเนินงานในด้านการบริหารจัดการสูงสุดเท่ากันทั้งสองสถาบัน (จำนวน 14 รายการ จาก 16 รายการ) รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยบูรพาและมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (จำนวน 13 รายการ เท่ากัน)

ด้านการจัดการศึกษา สถาบันการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ ศาสตร์ในประเทศไทยที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา ทุกแห่งดำเนินยุทธศาสตร์ความเป็นสากลในด้าน การจัดการศึกษา โดยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีรายการดำเนินงานในด้านการจัดการศึกษาสูงสุด (จำนวน 27 รายการ จาก 37 รายการ) รองลงมา ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่นและมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช (จำนวน 22 รายการและ 20 รายการจาก 37 รายการตามลำดับ)

ด้านการวิจัย สถาบันการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ใน ประเทศไทยที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา 6 แห่งใน 9 แห่ง ดำเนินยุทธศาสตร์ความเป็นสากลในด้าน การจัดการศึกษา โดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชมีรายการ ดำเนินงานในด้านการวิจัยครบทั้ง 4 รายการ รองลงมา ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีรายการ ดำเนินงาน 3 รายการ มหาวิทยาลัยที่ยังไม่มีการดำเนินงานพัฒนาความเป็นสากลในด้านการวิจัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ด้านการบริการทางวิชาการ สถาบันการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในประเทศไทยที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา 3 แห่งใน 9 แห่งดำเนินยุทธศาสตร์ความเป็นสากลในด้านการบริการทางวิชาการ โดยมหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชมีรายการดำเนินงานในด้านการบริการทางวิชาการครบทั้ง 5 รายการ สถาบันการศึกษาที่ยังไม่ได้มีการดำเนินงานพัฒนาความเป็นสากลในด้านการบริการทางวิชาการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เมื่อพิจารณาเป็นรายสถาบัน พบว่า การพัฒนาความเป็นสากลของสถาบันการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในประเทศไทยที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีการพัฒนาความเป็นสากลของสถาบันศึกษาครบทุกด้าน และมีความโดดเด่นด้านการวิจัย โดยการดำเนินการครบทุกรายการในด้านการวิจัย

2. มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีการพัฒนาความเป็นสากลของสถาบันศึกษาครบทุกด้าน และมีความโดดเด่นในด้านการบริการทางวิชาการโดยมีการดำเนินการครบทุกรายการ ในด้านการบริหารจัดการ และด้านการจัดการศึกษา อยู่ในกลุ่ม 3 อันดับแรก

3. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีการพัฒนาความเป็นสากลของสถาบันการศึกษาในด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการศึกษา และด้านการวิจัย แต่มีจำนวนรายการในด้านการจัดการศึกษาไม่ถึงครึ่งหนึ่งของรายการทั้งหมดในด้านการจัดการศึกษา (จำนวน 16 จาก 37 รายการ) และไม่มีมีการดำเนินงานพัฒนาความเป็นสากลในด้านการบริการทางวิชาการ

4. มหาวิทยาลัยบูรพามีการพัฒนาความเป็นสากลของสถาบันการศึกษาในด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการศึกษา และด้านการวิจัย แต่มีจำนวนรายการในด้านการจัดการศึกษาไม่ถึงครึ่งหนึ่งของรายการทั้งหมดในด้านการจัดการศึกษา (จำนวน 12 จาก 37 รายการ) และไม่มีมีการดำเนินงานพัฒนาความเป็นสากลในด้านการบริการทางวิชาการ

5. มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีการพัฒนาความเป็นสากลของสถาบันศึกษาครบทุกด้าน และมีความโดดเด่นในด้านการบริการทางวิชาการโดยมีการดำเนินการครบทุกรายการและด้านการจัดการศึกษาโดยมีรายการดำเนินงานมากที่สุด ส่วนในด้านการบริหารจัดการ เป็นอันดับสามรองลงมาจากมหาวิทยาลัยขอนแก่นและมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชซึ่งมีรายการดำเนินงานสูงสุด ส่วนด้านการวิจัยมีรายการดำเนินงานครึ่งหนึ่ง

6. มหาวิทยาลัยรามคำแหงมีการพัฒนาความเป็นสากลของสถาบันการศึกษาในด้านการบริหารจัดการ และ ด้านการจัดการศึกษา แต่ในด้านการจัดการศึกษา มีรายการดำเนินงานไม่ถึงครึ่งหนึ่งของรายการทั้งหมดในด้านการจัดการศึกษา (จำนวน 14 จาก 37 รายการ) และไม่มีมีการดำเนินงานพัฒนาความเป็นสากลในด้านการวิจัยและด้านการบริการทางวิชาการ

7. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีการพัฒนาความเป็นสากลของสถาบัน การศึกษาในด้านการบริหารจัดการ และ ด้านการจัดการศึกษา แต่ในด้านการจัดการศึกษา มีรายการ ดำเนินงานไม่ถึงครึ่งหนึ่งของรายการทั้งหมด (จำนวน 12 จาก 37 รายการ) และไม่มี การดำเนินงานพัฒนาความเป็นสากล ในด้านการวิจัยและด้านการบริการทางวิชาการ

8. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีการพัฒนาความเป็นสากลของสถาบัน การศึกษาในด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการศึกษา และด้านการวิจัย โดยด้านการวิจัยมี รายการดำเนินงานเป็นอันดับสาม รองลงมาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย สุโขทัย ธรรมมาธิราชที่มีรายการดำเนินงานเป็นอันดับ 1 เท่ากัน แต่ในด้านการจัดการศึกษา มีรายการ ดำเนินงานไม่ถึงครึ่งหนึ่งของรายการทั้งหมด (จำนวน 9 จาก 37 รายการ) ซึ่งเป็นจำนวนรายการ ต่ำสุดของกลุ่ม และไม่มีการดำเนินงานพัฒนาความเป็นสากล ในด้านการบริการทางวิชาการ

9. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชมีการพัฒนาความเป็นสากลของสถาบัน การศึกษาครบทุกด้าน และมีความโดดเด่นในด้านการบริหารจัดการ ด้านการวิจัยและด้านการบริการ ทางวิชาการโดยด้านการบริหารจัดการมีรายการดำเนินงานมากที่สุดเท่ากับมหาวิทยาลัยขอนแก่น และด้านการวิจัยและด้านการบริการวิชาการมีการดำเนินการครบทุกรายการ ส่วนด้านการจัด การศึกษามีรายการดำเนินงานจัดเป็นอันดับสามรองลงมาจากมหาวิทยาลัยมหาสารคามและ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3) แนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาความเป็นสากลของสถาบันการศึกษาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในต่างประเทศที่เป็นกรณีศึกษา ได้แก่ เดนมาร์ค ยุโรปและ อเมริกาเหนือ อินเดีย บังคลาเทศและ มาเลเซีย สรุปผลการวิเคราะห์แนวคิด มุมมองและการปฏิบัติ ของการพัฒนาความเป็นสากลของการศึกษาและสถาบันการศึกษابรรณารักษศาสตร์และสารเทศ ศาสตร์แต่ละกรณีสะท้อนแสดงให้เห็นแนวคิดความจำเป็นของความเป็นสากลและการพัฒนาความ เป็นสากลของการศึกษาและสถาบันการศึกษابรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ การ บริหารจัดการ การกำหนดวิสัยทัศน์ การจัดทำยุทธศาสตร์ ความร่วมมือ ร่วมใจโดยขอขยายการ ดำเนินการเน้นการเรียนการสอนและการวิจัย การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ขยาย พรมแดนการพัฒนาสู่ความเป็นสากล การพัฒนาหลักสูตรให้เป็นสากลและการบูรณาการความเป็น สากลในหลักสูตรและเนื้อหาวิชา การมีเครือข่ายระดับชาติและระดับสากล กลยุทธ์การเป็นหุ้นส่วน การทำงานร่วมกัน ผู้วิจัยนำแนวคิดไปใช้ร่วมกันในการพัฒนายุทธศาสตร์ความเป็นสากลของ สถาบันการศึกษابรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในประเทศไทย

4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาความเป็นสากลของสถาบันการศึกษابรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ในประเทศไทยพัฒนาขึ้นอย่างมีระบบ และมีกระบวนการหลายขั้นตอน จากผล การวิเคราะห์เนื้อหาและสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ผลการศึกษาสภาพการ ดำเนินงานการพัฒนาความเป็นสากลของสถาบันการศึกษابรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

ระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศไทย ผลการวิเคราะห์กรณีศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ โดยนำมาจัดทำเป็นร่างยุทธศาสตร์ และนำเสนอกลุ่มนักวิชาชีพ นักวิชาการ ที่เกี่ยวข้องและผู้ทรงคุณวุฒิในวิชาชีพ และผลการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ทรงคุณวุฒิชาวไทยและชาวต่างประเทศต่อร่างยุทธศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น แล้วนำผลมาปรับปรุงเป็นยุทธศาสตร์ สรุปผลดังนี้

4.1) องค์ประกอบหลัก มีสี่ยุทธศาสตร์ เครือข่ายและหุ้นส่วนเชิงกลยุทธ์การย้ายถิ่นและแลกเปลี่ยนอาจารย์ และนักศึกษา การซึมซับ เช่น การสร้างความตระหนัก โดยเฉพาะการทำงานได้มาตรฐาน คุณภาพระดับสากล ความคล่องตัวและยืดหยุ่นโดยเน้นการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย การบริหารจัดการ งบประมาณและอื่นๆ

4.2) ระดับสถาบัน ครอบคลุมยุทธศาสตร์ความเป็นสากลสี่ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวิจัย และด้านการบริการทางวิชาการ โดยแต่ละด้านมียุทธศาสตร์ย่อยย่อย ซึ่งสถาบันสามารถสร้างจุดเน้นตาม “อัตลักษณ์” และบริบทของสถาบัน ภาควิชา/ โพรแกรมนวิชา

การอภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยพบว่าสภาพการดำเนินงานการพัฒนาความเป็นสากลของสถาบันการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทในประเทศไทย สามสถาบันที่เป็นกลุ่มนำ เรียงลำดับตัวอักษรชื่อมหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช อัจฉริยะที่ได้ว่า เนื่องจากมหาวิทยาลัยขอนแก่นและมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เปิดสอนระดับดุษฎีบัณฑิตแล้ว และมหาวิทยาลัยมหาสารคามอยู่ในระหว่างการเตรียมการเปิดสอนระดับดุษฎีบัณฑิต การเปิดสอนในระดับการศึกษาสูงสุดทำให้สถาบันเหล่านี้ให้ความสำคัญและมีกิจกรรมการพัฒนาสู่สากลมากกว่าสถาบันอื่นๆ ที่ยังไม่ได้เปิดสอน อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องพบว่าสถาบันการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทในประเทศไทยที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาต่างตระหนักถึงความจำเป็นและอยู่ในระหว่างการพัฒนาความเป็นสากลในด้านต่างๆ

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาความเป็นสากลของสถาบันการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทในประเทศไทย ที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะเด่นดังนี้

2.1 ยุทธศาสตร์นี้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบและมีกระบวนการหลายขั้นตอน โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน จากผลการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับความเป็นสากลของสถาบันอุดมศึกษา และการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทสู่สากล ผลการสนทนากลุ่ม / การสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ และผลการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทของประเทศในภูมิภาคต่างๆ และ ผลการสอบถามความคิดเห็น

ของนักวิชาการ นักวิชาชีพและผู้เกี่ยวข้องในวิชาชีพนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องซึ่งพบว่า มีแนวคิดและองค์ประกอบสอดคล้องกัน

2.2 สารสำคัญของยุทธศาสตร์สอดคล้องกับแนวคิด หลักการและยุทธศาสตร์ การพัฒนาความเป็นสากลจากการปรัทศน์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสู่ความเป็นสากลของ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยของสมคะเน คำจุน (2543) สุณี สาธิตานันต์ (2546) หิรัญ ประสารการ (2552) ชุติมา สัจจจันท์ กาญจนา ใจกว้างและ สมสรวง พฤติกุล(2551) ชุติมา สัจจจันท์ กาญจนา ใจกว้าง และ น้ำทิพย์ วิภาวิน (2554) ตลอดจนนโยบายของรัฐ กรอบ แผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2551 – 2565) (สำนักงานคณะกรรมการการ อุดมศึกษา (สกอ.) 2550) แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 2556) แนวทางความตกลงร่วมมือทางวิชาการระหว่าง สถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ พ.ศ. 2550 (กระทรวงศึกษาธิการ 2550) และแนวปฏิบัติที่ดีในเด่น (Best Practice) ในการพัฒนาความเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา ในสังกัดและในกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ 2556) ตลอดจนคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2553 (สำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา (2554) คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามระดับ อุดมศึกษา ฉบับสถานศึกษา พ.ศ.2554 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การ มหาชน) คำรับรองการปฏิบัติราชการ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และสอดคล้องกับโมเดลของนีฟ(Neave’ s model) โมเดลความเป็นสากลสมบูรณ์แบบ (CIGE Model for Comprehensive Internationalization) ของ Center for Internationaliza- tion and Global Engagement) และ โมเดลอินฟิวชั่น (The infusion model) เอกสารและ งานวิจัยของต่างประเทศ แบรินเดนเลอร์กและเฟอเดอร์คิล (Brandenburg & Federkeil, 2007) สะกิดมอร์, มาร์สตัน และ ออลสัน (Skidmore, Marston & Olson, 2005) แทมมาโร (Tamarro, 2011) ทั้งนี้ปรับประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

3. การพัฒนาความเป็นสากลของสถาบันการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและ สารสนเทศศาสตร์ที่ นำเสนออยู่บนแนวคิดพื้นฐานของการนำไปใช้อย่างเหมาะสมกับอัตลักษณ์และ บริบทของสถาบัน สอดคล้องกับแนวคิดที่พรทิพย์ กาญจนนียต (2547)ผู้อำนวยการมูลนิธิการศึกษา ไทย-อเมริกัน (ฟูลไบรท์) ในขณะนั้นได้อภิปรายในการสัมมนา เรื่อง “Internationalization Process: Reviewing the Fundamentals” ที่มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2547 ซึ่งยังเป็นแนวคิดที่ทันสมัย “การพัฒนาความเป็นสากลยังคงต้องคำนึงถึง “นัย” และ ผลกระทบ” ที่เกิด จากโลกาภิวัตน์ การเปิดเสรีทางการค้าการลงทุนและการบริการ รวมทั้งความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ซึ่งทำให้ประเทศต่าง ๆ ต้องพึ่งพากันในเชิงเศรษฐกิจมากขึ้น ในขณะเดียวกันก็มีการย้ายถิ่นบุคลากร ในวงวิชาการและวิชาชีพมากยิ่งขึ้นด้วย สถาบันอุดมศึกษาจะต้องหา “จุดพอดี” ของการพัฒนาความเป็นสากล โดยให้มีความสมดุลระหว่างความต้องการของท้องถิ่นที่สถาบันอุดมศึกษาตั้งอยู่บวกกับ

ความต้องการของประเทศในการพัฒนาความกินดีอยู่ดีของประชาชนกับทิศทางและแนวโน้มของโลก ที่จำเป็นต้องให้มีบุคลากรที่มีความเป็นสากล เหนือสิ่งอื่นใด สถาบันอุดมศึกษาต้อง “รู้จักตน” ว่า ศักยภาพของสถาบันอยู่ตรงไหนและต้องการจะไปถึงจุดใด ไม่ใช่เพียงวิ่งตามกระแสความเคลื่อนไหวของประเทศ ภูมิภาคและโลก โดยทอดทิ้งการพัฒนาความเข้มแข็งของฐานราก ในที่สุดจะทำให้ฐานที่มีอยู่ยวบยาบ และอ่อนแอ ซึ่งจะต้องอาศัยเวลาอีกนานกว่าจะฟื้นฟูและพัฒนาให้เท่าทันกับสถาบันที่ รู้จักตนและปรับเปลี่ยนตนเองให้ทันสมัยตลอดเวลา และถึงตอนนั้นแล้วอาจไม่มีเวลาพอให้แก้ไขอีกต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ยุทธศาสตร์ที่นำเสนอสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางแก่สถาบันการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ระดับบัณฑิตศึกษา ดังนี้

1.1 ผู้บริหารทั้งในระดับกำหนดนโยบาย และการวางแผน และผู้บริหารระดับ โปรแกรมวิชา/สาขาวิชาสามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาและสถาบันการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และมหาวิทยาลัยโดยรวมสู่ความเป็นสากลและสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขัน

1.2 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายยุทธศาสตร์และแผนงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่ความเป็นสากล ในการจัดการศึกษา ในด้านการเรียน การสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม รวมทั้งนำไปใช้ในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและสิ่งคุกคามเพื่อนำไปสู่การกำหนดทิศทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ความเป็นสากล

1.3. ในการนำยุทธศาสตร์ไปใช้ สถาบันสามารถพิจารณาเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสมกับบริบทของสถาบัน จุดแข็งและจุดอ่อน และจุดเน้นของสถาบัน โดยอาจเริ่มต้นตามแนวคิดในกรณีศึกษาจากกรอบหรือขอบเขตที่สนใจและพัฒนาตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากงานวิจัยนี้มุ่งศึกษาในภาพกว้างเพื่อให้เห็นสภาพการดำเนินงานการพัฒนาความเป็นสากลของสถาบันการศึกษาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ระดับบัณฑิตศึกษาในบริบทของประเทศไทย จึงมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรมีการวิจัยเจาะลึกสถาบันการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เป็นรายสถาบันและศึกษาปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน

2.2 ควรวิจัยและพัฒนา รูปแบบความร่วมมือในการพัฒนาความเป็นสากลของการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในประเทศไทยและในกลุ่มประชาคมอาเซียน